

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 79 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อส่งเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ดังที่วรรค 3 ว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษา จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม โลก รวมทั้งปลูกฝังผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและวรรค 4 ว่าส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สภาร่างรัฐธรรมนูญ. 2550 : 32-33)

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมอีกสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญ และจัดเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของประเทศ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นเรื่องของวัตถุ ความจำเป็นที่คนไทยควรจะเรียนรู้พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิญญาณก็ควรจะได้รับความเข้าใจอย่างเพียงพอควบคู่กันไปด้วยพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณประโยชน์ในกาดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพราะพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายทั้งยังมีอิทธิพลครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกๆ ด้าน ความสำคัญของพระพุทธศาสนาจึงไม่เพียงแต่มีผลต่อชาวไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนในด้านจิตใจเท่านั้นแต่ยังมีผลต่อสังคมและวัฒนธรรมไทยส่วนรวมอีกด้วย พระพุทธศาสนาเป็นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีการประพฤติปฏิบัติตลอดจนนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีงามและในการจัดการเรียนการสอนจึงควรปลูกฝังทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะปฏิบัติและเจตคติ รวมทั้งลักษณะนิสัยที่ดีทุกประการ

ส่วนในการจัดการศึกษาให้บังเกิดผลดีมีคุณภาพเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศในทิศทางที่พึงประสงค์ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ในมาตรา 49 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาโดยให้สิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่ต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนค่าจ้างผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะที่ยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2550 : 15) รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นการปฏิรูปการจัดการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญให้มีระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและสถานศึกษา เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 9-40) โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” ดังนั้นคุณภาพบุคคลจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษา (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. 2545 : 22)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดหมายเพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทยได้มีการกำหนดจุดหมายข้อ 1 ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่ได้กำหนดให้มีมาตรฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปธรรม จริยธรรม เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ 12 ปี หรือมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปธรรม จริยธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ไว้ และเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 10-19) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระเป็นช่วงชั้นพร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้นให้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างมีระบบและเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักการค้นหาคำความรู้เพิ่มเติม การที่จะพัฒนาความสามารถของผู้เรียนต้องอาศัยความรู้อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเข้ามามีส่วนด้วย กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน

ควรเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มให้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพคือการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์พันธ์ เคะชะคุปต์. 2544 : 19) การเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลาย ผลจากการวิจัยทั้งหลายพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนตรงกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น มีสุขภาพจิตดีขึ้น (ทิตานา แจมมณี. 2550 : 101)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความสำคัญธรรมชาติและลักษณะเฉพาะคือ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหล่านั้นและมีลักษณะต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้เรียนจะต้องรู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของหลักคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตนเองกับบริบท สภาพแวดล้อมทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมโดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน

ปัจจุบันการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนาของครูผู้สอนยังเป็นกิจกรรมเน้นการบรรยาย เน้นการท่องจำ ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไม่เป็นที่น่าสนใจตลอดถึงขาดสิ่งเร้าหรือสิ่งจูงใจในการเรียน นักเรียนไม่ได้ฝึกทักษะและเรียนตามความถนัดของตนเอง ทำให้นักเรียนมองว่าการเรียนสาระพระพุทธศาสนาน่าเบื่อหน่าย ไม่เข้าใจ และมองไม่เห็นความสำคัญ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายได้ จึงต้องอาศัยการสอนที่หลากหลาย และช่วยจูงใจให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ สนใจเรียนมากขึ้นและให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างมีความหมาย ทั้งก่อให้เกิดเจตคติที่ดีและมีความประทับใจในสิ่งที่เรียนช่วยอธิบายเนื้อหาวิชา และทักษะกระบวนการต่างๆ ได้อย่างชัดเจนพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ กระบวนการอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพราะผู้สอนจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไปอีกทั้งด้านเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาผู้เรียนคิดว่ายังไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เนื้อหาที่เรียนมีมากจนทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากประสบการณ์และเนื้อหาสาระที่ได้เรียนไปนั้น

ยังมีความแตกต่างกันกับประสบการณ์ในสังคมที่เกิดขึ้นจริงและเนื้อหาวิชาในแต่ละระดับยังมีความซ้ำซ้อนกันมากผู้สอนก็ไม่สนใจที่จะเตรียมการสอนให้เป็นอย่างดีและยังคงใช้สอนด้วยการบอกหรือการบรรยายตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมากกว่าที่จะหาวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ที่น่าสนใจ มาใช้ทำการสอน จากปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรมจึงจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้เรียน ไปทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดหรือริ้นที่จะเรียน สร้างขวัญ กำลังใจและเป็นผู้ร่วมคิด สร้างบรรยากาศที่มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตรทั้งนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหลายควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นสำคัญ นั่นคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น สามารถจัดได้หลายวิธี เช่น ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง นอกจากนั้นอาจจัดทำในรูปแบบของสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ใบงาน ใบความรู้หรือชุดการเรียน เป็นต้น (กุหลาบ หงส์ทอง. 2546 : 4-5)

โรงเรียนสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสตร์และวัฒนธรรมพบว่า ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบเน้นการบรรยายเสียส่วนใหญ่ โดยมุ่งเน้นการให้รายละเอียดของเนื้อหาสาระทางวิชาการกับนักเรียนภายในเวลาอันจำกัด นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ไม่ได้นำกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีสัมพันธต่อกันหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนยังขาดการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนซึ่งมีผลทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัยในตนเอง ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสตร์และวัฒนธรรมของโรงเรียนสตึกในปีที่ผ่านมา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลงสังเกตได้จากรายงานผลการประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) โรงเรียนสตึก ประจำปีการศึกษา 2556 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.24 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ในปีการศึกษา 2556 คืออยู่ที่ร้อยละ 50 (โรงเรียนสตึก. 2557 : 8-9)

ซึ่งจากการติดตามผลการประเมินดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ปัญหาหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานก็คือ การขาดแคลนสื่อและเทคนิคการเรียนรู้ที่สามารถจูงใจเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาโดยเฉพาะเรื่อง พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การทำทำความเข้าใจสำหรับเด็ก (สำนักทดสอบการศึกษา. 2552 : 9) ดังนั้นจึงเป็น

หน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องแสวงหาสื่อและเทคนิคการสอนที่สามารถจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจในเนื้อหาการเรียนได้ ชุดการเรียน ก็เป็นสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจเพราะการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสนใจไม่เบื่อหน่าย เพราะมีการใช้สื่อที่เป็นสิ่งเร้าหลายชนิด เนื่องจากชุดการเรียน เป็นสื่อผสมที่น่าสนใจ การเรียนการสอนหลาย ๆ อย่าง ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาใช้ร่วมกันอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องในช่วงเวลาเดียวกัน (วิเชียร ประยูรชาติ, 2552 : 1-2) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำชุดการเรียน มาใช้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในการวิจัยในครั้งนี้ เอรอนสัน (Aronson, 1978 : website; อ้างถึงใน อารุณี บุญอิน, 2547 : 18) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรม โดยการเอาแนวคิดต่อภาพชิ้นส่วน (Jigsaw) มาใช้โดยให้ครูผู้สอนแบ่งนักเรียนในแต่ละห้องออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แต่ละกลุ่มมีสมาชิกเท่ากันทุกกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกัน โดยครูผู้สอนแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยเท่าจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มและมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันจะร่วมกันศึกษา จากนั้นแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตนเพื่ออธิบายหัวข้อที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง เพื่อให้เพื่อนทั้งกลุ่มได้รู้เนื้อหาครบทุกหัวข้อ ทั้งนี้การใช้แนวคิดปริศนาความรู้หรือจิ๊กซอว์เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับปฏิสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานของการเรียนและมีข้อดี คือ ส่งเสริมความเป็นอิสระของนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อกัน หลีกเลี่ยงการครอบงำของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ทำให้เกิดการยอมรับและความเข้าใจจากสมาชิกในกลุ่ม ช่วยเพิ่มทักษะทางสังคม พัฒนาทักษะการสื่อสาร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดร่วมกัน

จากการศึกษางานวิจัยของนักวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ณรงค์ สังข์มรินทร์ (2549) เวียงงาม อินทวงษ์ (2550) จงจิต ถนัดคำ (2553) จินดา ลาโพธิ (2553) เจริญศรี โสขวิญญา (2554) และชวัลรัตน์ เรืองจันทร์ (2556) ซึ่งได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ สรุปผลการศึกษาได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่สอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ สูงกว่านักเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ รวมทั้งรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค จิ๊กซอว์ มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับที่สูง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดการเรียนเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การ

เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิผลของการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน
3. ค้นคว้าประสิทธิผลของการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่ามากกว่า 0.50
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
4. แนวทางในการทำวิจัยสำหรับนักวิจัยท่านอื่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 10 ห้องเรียน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบคละ มีจำนวนนักเรียน 436 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 จำนวนนักเรียน 44 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธีโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.2.1 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - 2.2.2 คำนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สดึก พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ช่วงชั้น ที่ 4 (ม. 4 - ม. 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ ที่ 8 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี จำนวน 12 ชั่วโมง (3 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง) เนื้อหาภายในชุดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ประกอบด้วย

- 3.1 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 3.2 วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 3.3 การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 3.4 ศาสนพิธี
- 3.5 ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ
- 3.6 ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง

4. เวลาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เดือน เมษายน พุทธศักราช 2558 ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 12 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบทั้งก่อนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการสอนสำหรับครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ วัตถุประสงค์ คำชี้แจง แผนการจัดการเรียนรู้ (ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล) เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วย

ตนเอง ซึ่งประกอบด้วยชุดการเรียนจำนวน 6 ชุด ได้แก่

- 1.1 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 1.2 วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 1.3 การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 1.4 ศาสนพิธี
- 1.5 ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ
- 1.6 ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการต่อภาพ มาต่อความรู้ แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มโดยความสามารถ จัดกลุ่มเป็นกลุ่มบ้าน กลุ่มเชี่ยวชาญ ครูแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อยๆ ให้นักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบเนื้อหาแต่ละเรื่อง แล้วแยกไปศึกษากับนักเรียนที่ได้หัวข้อเดียวกันในกลุ่มเชี่ยวชาญ ศึกษาความรู้จนเข้าใจเป็นผู้เชี่ยวชาญแล้วนำความรู้ที่ได้กลับสู่กลุ่มบ้านอธิบายเนื้อหาให้สมาชิกในกลุ่มบ้านฟัง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมย่อย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดกลุ่มผู้เรียน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตามจำนวนหัวข้อย่อยในแต่ละคาบเรียน กลุ่มละ 4-6 คน และจัดนักเรียนเข้ากลุ่มบ้าน (Home group) ซึ่งจะได้นักเรียนความสามารถกัน (เก่ง กลาง อ่อน)

ขั้นที่ 2 การมอบหมายงาน ครูแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกในกลุ่มบ้าน ให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบเนื้อหาหัวข้อย่อยไปศึกษาค้นคว้า คนละ 1 หัวข้อ

ขั้นที่ 3 การศึกษาค้นคว้า โดยสมาชิกในกลุ่มบ้านแยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อเดียวกัน มารวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) เพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้จากสื่อ เอกสาร ใบงานและใบความรู้และเตรียมการถ่ายทอดความรู้ต่อสมาชิกกลุ่มบ้าน

ขั้นที่ 4 การถ่ายทอดความรู้ สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปยังกลุ่มบ้านของตนแล้วผลัดกันถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มจนทุกคนในกลุ่มเข้าใจ สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 5 ทดสอบความรู้ ทุกคนทำแบบทดสอบให้คะแนนรายบุคคลแล้วนำคะแนนทุกคนในกลุ่มบ้านมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

ขั้นที่ 6 ขั้นมอบรางวัล กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล

3. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หมายถึง วันที่พุทธศาสนิกชนได้ประกอบศาสนพิธีเพื่อรำลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า ประกอบด้วย วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันอัฐมิมบูชา

4. ศาสนพิธี หมายถึง พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดขึ้นไว้เป็นระเบียบแบบแผนเพื่อให้พุทธศาสนิกชน ชีดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกันและถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย การทำบุญตักบาตร การถวายภัตตาหาร การถวายสังฆทาน การถวายผ้าอาบน้ำฝน การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การจัดเครื่องไทยธรรม การเวียนเทียน การกรวดน้ำ การทำบุญในงานมงคล การทำบุญในงานอวมงคล

5. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นสำหรับประกอบชุดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ

6. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ระดับคุณภาพที่กำหนดสำหรับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เมื่อนำมาใช้สอนแล้วนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละชุด แล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกันคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมดที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งประเมินได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และ คะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบ ความพอใจ เต็มใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประเมินผลจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 436 คน